

INSTRUKTION

Barn och familjer vid beredskapsövningar

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen

Barn vid beredskapsövningar

Myndigheter och organisationer behöver och önskar ofta barnfamiljer med barn i olika åldrar och med olika behov vid sina beredskapsövningar för att de ska vara så sanningsenliga som möjligt. Barn kan delta i en övning som besökare, figuranter som fungerar som hjälpbehövande eller i en given roll tillsammans med en förälder. Ibland kan barn eller unga delta i en övning genom skolan eller sina fritidsaktiviteter. För en lyckad övning kan det räcka med att barn och föräldrar deltar i övningen som sig själva utan givna roller eller tilldelade uppgifter.

1. Saker att beakta

1.1 Saker att beakta gällande barn och familjer vid planering och genomförande av en beredskapsövning

Planering av övningen

- Det är viktigt att aktörer som representerar olika befolkningsgrupper deltar i planeringen av övningen, till exempel anställda eller frivilliga från organisationer som representerar barn, äldre eller personer med funktionsnedsättning."
- Det är bra att ha med en person/aktör vid övningen, såsom Rädda Barnen rf, som tar hänsyn till barn och barnfamiljer så de blir mötta som en specialgrupp och deras behov beaktas vid övningen.
- Barn och unga ska dessutom i mån av möjlighet gärna inkluderas i planeringen av övningen*. Det kan till exempel vara bra att tillsammans reflektera över vad de skulle önska sig om de var tvungna att vistas en längre tid exempelvis i ett evakueringscenter. Vilka tankar och frågor har barnen? Vad skulle de tycka var trevligt, vad skulle de vara oroliga eller rädda för? Vilken typ av information skulle de behöva i förväg? Tillsammans med ungdomar kan man även komma på uppgifter som de skulle kunna hjälpa till med vid övningen.

*Mer information och material för beaktande av barns delaktighet på finska:

<https://www.pelastakaalapset.fi/lapsilta-opittua/>

<https://www.pelastakaalapset.fi/lapsilta-opittua/lapsilta-opittua/materiaalipankki/>

https://www.raddabarnen.se/globalassets/dokument/medlem--volontar/medlem/verktygslador/barnkonventionen/9-principer-delaktighet_kortversion.pdf

Pelastakaa Lapset – Rädda Barnen

Anmälan till övningen

- Det är viktigt att inbjudan till övningen är lättläst för att så många som möjligt ska förstå den.
- Fråga gärna de som anmäler sig till beredskapsövningen om de kommer att ha barn med sig till övningen. Dessutom kan ni ställa närmare frågor: med vem kommer barnet att delta, barnets ålder samt eventuella specialbehov och annat att tänka på.
- Inbjudan och anmälan ska gärna omfatta en kort sammanfattning för föräldrar av saker som är bra att berätta för barnet redan hemma.

Roller som används vid övningen och hur man berättar om dem för barnet

- Det är viktigt att för varje barn separat överväga om rollen i fråga är för barnet ett trevligt och klokt sätt att delta i övningen (t.ex. barnets ålder, föräldrarnas bedömning av barnets eventuella känslighet eller tidigare erfarenheter som kan påverka upplevelsen av övningen).
- Till äldre skolbarn och högstadieselever kan man ge input (t.ex. separerad från föräldrarna, oro över syskonen, far- eller morföräldern eller sällskapsdjuret), men inte nödvändigtvis någon roll.
- Gällande maskering och klädsel som används vid övningen är det bäst att berätta om det till barnet i förväg antingen hemma eller i början av övningen av arrangörerna (till exempel att de sår och bandage som deltagarna har är endast sårsminkning/teatersminkning och inte riktiga sår eller skador). Det är också bra att fundera över om barnen eventuellt ska ha övningskläder. Om barnen använder sina egna kläder kan de bli smutsiga eller annars skadas vid övningen.
- Om barn och framför allt småbarn deltar i övningen och de maskeras, är det bäst om de inte maskeras så kraftigt utan endast försiktigt (inte t.ex. stora blödande sår på barn eller föräldrar).

Föräldrarnas roll vid övningen

- Föräldrar till framför allt småbarn och barn med specialbehov ska helst vara tillsammans med sitt barn under hela övningen.
- Föräldrar som kommer till övningen med sitt barn ska tilldelas eventuella roller med hänsyn till barnets ålder, utvecklingsnivå och hur krävande rollen är.
- Om förälderns roll vid övningen trots allt är sådan att barnet gärna inte ska höra om det, är det viktigt att ta barnet till en för barnet lämplig plats eller aktivitet under tiden för förälderns rollprestation. (Till exempel situationer där förälderns roll kan vara skrämmande för barnet eller föräldern måste berätta om svåra saker).
- Det går att t.ex. be aktörer från Rädda Barnen att prata med barnet medan föräldern går igenom sin roll med övningspersonalen.
- Barn ska inte separeras från föräldrar med tvång utan föräldern måste ges lov att avvika från sin roll, om förälderns roll skrämmer barnet.

Hänsyn till barn med funktionsnedsättning och barn med olika språk

- Barn ska i förväg ges lättförståelig information om övningen i till exempel förhandsinformationen om övningen, inbjudan eller anmälningsblanketten. Det kan vara information på lätt språk eller med bildstöd gällande vad övningen handlar om och varför det är viktigt att öva.

2. Barnvänliga platser vid beredskapsövningar

Vad är en barnvänlig plats?

- Rädda Barnens barnvänliga platser erbjuder barn som drabbats av kriser och katastrofer en trygg miljö där barnet kan vila, delta i organiserade aktiviteter, behandla sina upplevelser på ett tryggt sätt, få information samt lära sig nya färdigheter. Verksamheten ger föräldrarna en andningspaus samt tid att sköta egna ärenden. Med hjälp av den kan man stöda myndigheters och andra organisationers verksamhet i krissituationer.
- Verksamheten bidrar till barnets psykosociala välbefinnande och återhämtning efter en kris samt stärker de vuxnas förmåga att stöda och skydda barnen i krissituationer.
- Alla barn är välkomna till platserna oberoende av språk, etnisk bakgrund, funktionshinder eller kön. Verksamheten försöker ta hänsyn till barn i alla åldrar lika. Platserna är tillgängliga.

Att tänka på gällande barnvänliga platser vid beredskapsövningar

- På den barnvänliga platsen är det viktigt att veta barnets och förälderns verkliga förnamn (inte eventuella rollnamn), framför allt om barnet blir kvar på platsen utan föräldern.
- Det är viktigt att anteckna ett giltigt telefonnummer till föräldern på den barnvänliga platsen, eftersom föräldern måste kunna nås under övningen om föräldern lämnar barnet på den barnvänliga platsen.
- Barn och föräldrar frågas muntligt eller skriftligt om feedback om den barnvänliga platsen och deltagandet i övnigen. Om feedback samlas redan när platsen lämnas, kan man tillsammans gå igenom om det finns saker eller händelser som barnet undrar över eller om barnet har blivit oroligt över något i samband med övningen.

3. Efter övningen

Instruktionen för eftersnack kring övningen på nästa sida kan delas ut till barnfamiljer så föräldern vid behov kan gå igenom instruktionen med sitt barn.

Efter övningen

En beredskapsövning kan vara något nytt för barnet, kanske även spännande. Övningen kan väcka tankar och frågor hos barnet efteråt. Här är några tips på hur man kan prata om övningen hemma. Om barnet deltar i övningen genom skolan, en fritidsaktivitet eller annan verksamhet, är det viktigt att förmedla information om det till barnets föräldrar.

1. Genomgång av händelserna tillsammans

Det är bra att ännu prata om övningen efteråt, även om barnet själv inte skulle ta upp det. Du kan till exempel berätta: *"Det här var en övning som är viktig för att vi vuxna ska kunna agera rätt i en verklig situation. Det är bra att det i en sådan situation finns en egen plats och roliga saker att göra för barnen."*

2. Lyssna på barnet

Som förälder känner du ditt barn bäst. Du kan lita på att du kommer att märka om barnet reagerar efter övningen. Det viktigaste är att de vuxna märker om barnet eventuellt är oroligt. Vissa barn reagerar nödvändigtvis inte alls, och det är också okej.

3. Om barnet vill prata mer, kan du berätta mer om övningssituationen på barnets nivå

Du kan till exempel jämföra övningen med någon för barnet bekant situation, för skolbarn kan det handla om en brand- eller utrymningsövning. Du kan berätta att ibland kan det hända något, till exempel ett längre elavbrott eller en storm, som gör att det inte är säkert att vara hemma. Då kan man skapa till exempel ett evakueringscenter på hemorten som erbjuder trygghet, värme, mat och vatten. De vuxna tar hand om barnen, och barnen behöver inte oroa sig. I Finland är sådana situationer ovanliga, men det är ändå viktigt att tillsammans öva för dem.

